



**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

IV. Vtrum ius proprietatis, & iurisdictionis connectantur inuicem
essentialiter?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

tatis ad felicitatem sui subiecti. Vnde nihil nocet eius conceptui, quod aliis etiam profit pro libito ipsum habentis. Id enim est secundarium, & minus principale.

Ad 3. Dictum est ius esse liberam facultatem disponendi quoad vsum, & actiones lege permittas. Quare, quod ex lege, aut præcepto superioris obligetur, aut cogatur proprietarius ad vsum suarum rerum in utilitatem aliorum pro aliquo euentu speciali, non tollit conceptum iuris proprietatis superius explicatum, sed magis exercet partem doctrinæ, quæ explicatum est.

Ad 4. Ius iurisdictionis habetur à superiore iure proprietatis, ac proinde secundum se formaliter est vtile subiecto suo, & confert ad eius felicitatem. Differt tamen à iure proprietatis ex parte termini, & operationum, quas respicit, quia hæc directe, & principaliter ordinantur ad utilitatem aliorum, idque est essentiale iuri iurisdictionis, vti demonstratum est superius, utilitates autem, quæ ex eodem iure resultant in subiectum, cui inest, secundario tantum, & indirecte eidem annectuntur. Contraria igitur, & non tantum vtcumque diuersa ratio est quoad hoc de vtroque iure proprietatis, & iurisdictionis. Differunt ergo inter se manifestè iuxta definitiopes, & expositiones vtriusque superius datas.

Ad 5. Ius proprietatis diuinum est longè diuersa rationis à iure proprietatis creato. Quia non est ius diuinum purè proprietatis, vt dictum est supra, & exponitur vberius q. 5. Notatum autem est non semel in præfenti agi de iure, quod sit purè proprietatis. Quare definitio huius iuris huc vsque exposita transferenda est in Deum seclusis imperfectionibus, quæ insunt iuribus creatis. Quod præstabitur dicta quæst. 5.

QVÆSTIO IV.

Vtrum ius proprietatis, & iurisdictionis connectantur inuicem essentialiter?

Videtur neutrum cum altero essentialiter connecti. 1. Quia vtrumlibet, absque altero consistere potest. Qui enim capit feram eo ipso acquirit ius proprietatis circa illam, & nullum nihilominus acquirit ius iurisdictionis vi cuius posset aliquid præcipere aut vetare, vt per se satis liquet. Eadem est ratio de illo cui donata esset fera ab eo venatore: is enim transferret in illum ius, quod præhaberet proprietatis, nec transferre posset ius, quod non præhabet, iurisdictionis, & sic de aliis similibus. Atque omnes vniuersim homines tam collectivè, quam distributivè sumpti habent ius aliquod proprietatis saltem respectu honoris, & sanitatis, & tamen non habent singuli quilibet homines ius iurisdictionis, & potestatem aliis ius dicendi, ac præcipiendi, vt constat specialiter in seruis.

Similiter ius iurisdictionis apparet separabile à iure proprietatis, qui enim vouet obedientiam alicui, eo ipso illum constituit superiorem sibi cum vera iurisdictione respectu sui, si ille acceptet votum; & tamen nullum eo ipso confert illi ius proprietatis. Quod videlicet fieri potest, vt nullum præhabeat transferibile in alium, vel nolit in alium transferre etiam si possit. Et superiores FF. Minorum habent veram iurisdictionem, cum nihil habeant proprium. Nulla igitur est, inter hæc iura, mutua, vel non mutua connexio inseparabilitatis.

2. Neque in ratione causæ, & effectus, aut conditione qua non connectantur inter se, siue non mutuo. Quia in casu posito venationis, & sic de aliis simili-

bus, ius proprietatis confurgit ex actione exteriori capiendi, & animo volendi sibi feram, seque constituendi finem illius, atque adeo subsistit tale ius absque aliqua dependentia à iure aliquo iurisdictionis, cuiusque vsum vel actionem.

Similiter in casu posito vouentis obedientiam alteri confugit iurisdictionis in eo, cui vouetur, ex sola voluntate vouentis, & acceptantis. Atqui nec in vouente, nec in acceptante necesse est, vt præexistat ius aliquod proprietatis. Quia fieri potuit, vt ante votum vterque renuntiasset omnibus suis bonis, omnique iuri proprietatis, & esto vterque, vel alter haberet ius aliquod proprietatis, illud nihilominus se habuisset purè concomitanter ad talem actum. Quia nec votum, nec eius acceptatio sunt actiones habentis ius proprietatis formaliter, vt talis; si quidem libertas, quæ renunciatur per votum, & qua idem acceptatur ab altero, non habetur ab homine iure, sed natura. Ergo hæc duo iura sunt inuicem independentia formaliter.

Sed contra est 1. Quia omnis habens ius aliquod proprietatis potest sola sua voluntate aliquam in alios obligationem de nouo inducere. Dictum enim est in q. præcedenti ius proprietatis esse potestatem liberam disponendi non impedibilem licet ab aliis. Ergo actiones ortæ à iure proprietatis habent vim inducendi de nouo obligationem; vt à nemine apponatur illis impedimentum. Ergo hoc ius est essentialiter inseparabile à iure iurisdictionis, cuius videlicet proprium est inducere obligationem conscientia in alios. Omnis si quidem peccans agit contra legem aliquam obligantem se; quæ quidem est actus iurisdictionis notissimus.

E conuerso necesse est ius iurisdictionis esse proprium, & suum simpliciter eius cui inest, seu qui vi eiusdem potest præcipere aut vetare, ita vt qui illi auferret sine iusta causa tale ius, aut eundem ab eius exercitio impediret, faceret illi iniuriam propriè talem. Constat autem iniuriam propriè talem essentialiter esse offensiuam iuris proprietatis, atque ideo dari non posse non præsupposito iure proprietatis in eo, qui patitur iniuriam. Vtrumlibet igitur ius est essentialiter inseparabile ab altero.

2. Neutrum ius acquiritur potest nisi dependentem ab altero, seu nisi acquisitione dependente ab altero tanquam à causa. Quia nemo potest acquirere ius de nouo, nisi aliquo illud sibi conferente, atque adeo præhabente ius, quod confert, ac per consequens dependente iure, quod acquiritur de nouo, à iure aliquo præexistente tanquam à causa sua. Ostensum autem modò est vtrumlibet ius includere in se alterum. Vnde dependentia ab vtrolibet includit eiusdem generis dependentiam ab altero. Habent igitur hæc iura mutuam connexionem non solum inseparabilitatis, sed etiam dependentiæ, & causalitatis.

Art. 1. Resp. In rationibus dabitandi vtrumque propositis continentur tres conclusiones efficaciter comprobatae. Prima est: omne ius iurisdictionis est inseparabile ex parte subiecti à iure proprietatis: id est; habens ius aliquod iurisdictionis necessario habet eo ipso ius aliquod proprietatis. Hoc enim omnino concludit secunda pars primæ rationis dubitandi pro parte affirmatiua. Et confirmatur quia ius iurisdictionis constituitur, vt dicitur q. 6. per duo accidentia inherencia habenti tale ius, cognitionem nimirum, & volitionem. Accidens autem ex suo conceptu est entis ens, omnibusque eius bonitas inest subiecto tanquam fini eiusdem, & siquidem fuerit capax felicitatis, ei essentialiter inseruit, ac per consequens conuenit tali subiecto ius proprietatis respectu ipsius iuxta superius dicta de quidditate huius iuris. Quare ius iurisdictionis entitatiuè, &

formaliter est sub iure proprietatis sui subiecti, ceditque eius utilitati seu felicitati, licet terminatiue, & obiectiue cedat felicitati aliorum, & sit extra terminos proprietatis, ac proinde ex parte termini sint separabilia hæc duo iura.

Art. 2. Ad rationem dubitandi in contrarium, quæ est posterior pars primæ rationis adductæ pro parte negatiua, dicitur quod qui acceptauit votum obedientiæ sibi præstitum, eo ipso habet iure proprietatis superioritatem supra vouentem, quem repugnat non habere ante votum iure proprietatis eam libertatem disponendi de suis actionibus, quam amittit per votum, & transfert in alium. Nec superiores Minorum sunt omnino expertes iuris proprietatis etiam pure spiritualis, sed tantum eius, quod versatur circa pecunias, & circa omnia externa pecuniis æstimabilia.

Art. 3. Secunda conclusio est: potest acquiri de nouo ius aliquod proprietatis, quin propterea acquiratur, aut etiam præsupponatur ullum ius iurisdictionis in eodem subiecto circa eandem rem. Quod constat clare ex prima ratione partis negatiue.

Art. 4. Quare ad primam partem primæ rationis pro parte affirmatiua dicitur potestatem liberam inclusam in iure proprietatis esse inimpedibilem licet ob legem latam, vel ab ipso habente tale ius, vel ab alio superiori; nec esse necessarium, ut eiusmodi lex fauorabili habenti proprietatem lata fuerit ab eodem, quia sufficit si ab alio lata fuerit. Vnde ex actionibus iuris proprietatis sæpè confurgit in alios noua obligatio tantum indirecte, non ob legem aliquam nouam, sed ob nouitatem materiæ comprehensæ sub lege præexistenti ex suppositione, quod existeret talis materia.

Art. 4. Tertia conclusio est: omne ius proprietatis, vel est identificatum cum iure iurisdictionis circa eandem rem, vel est dependens ab eodem tantum à principio, & causa non solum identice, & materialiter, sed etiam formaliter, & quatenus tale est. Idem dicitur de conuerso de iure iurisdictionis comparato cum iure proprietatis. Patet conclusio quoad utramque partem ex rationibus dubitandi propositis pro parte affirmatiua. Illæ enim rationes licet non conuincant quoad omnia totum, quod intendunt, istam tamen disiunctiuam omnino conuincunt, ut colligitur ex earum collatione cum iis, quæ modo dicta sunt circa secundam conclusionem, & cum iis, quæ mox dicentur soluendo rationes contrarias.

Art. 5. Igitur ad utramque partem secundæ rationis proficere pro parte negatiua, respondetur veniatorem non posse facere suam feram, quam capit, quocumque etiam animi, ac intentionis adiuncto adminiculo, si non præexistat lex antecedenter facta, ut fera cedat capiendi, utque nulli deinceps liceat impedire capientem ab usu, & possessione eius. Fieri nemque potuit lex, ut res omnes exteriores perseverarent semper, & in omni euentu communes, atque posita ista lege nullum posset acquiri ius præstatum proprietatis. Ergo omnis acquisitio huiusmodi iuris pendet essentialiter à iure iurisdictionis tanquam à causa eius partiali, & quidem præcipua inter alias.

Art. 6. Iam qui vouet obedientiam alteri, nullam propterea induceret iurisdictionem in ipsum utcumque acceptantem, nisi præhaberet iure proprietatis usum suæ libertatis, & potestatem liberam disponendi de suis actionibus. Qui enim sic vouet, renuntiat propriæ libertati, eamque abdicat à se, & transfert in alium. Qui autem non præhabet aliquid, ut proprium, non potest illi renuntiare, nec in alium transferre. Ergo libera potestas, quæ aderat vouenti, eratque directioni, & prudentiæ monasticæ

ipsius subiecta, & ordinata ad propriam ipsius felicitatem, adeoque pertinet ad ius proprietatis eidem conueniens, transfertur per votum in alium, & subiicitur directioni, ac prudentiæ alienæ, & ordinatur ad felicitatem non propriam habentis, sed, alterius; à quo prius habebatur, adeoque pertinet deinceps ad ius iurisdictionis, quippe libertas propria vouentis restringitur ab ipso per votum validum & transfertur in alium, non odio, sed amore propriæ felicitatis; ideoque semper remanet illi deuincta quoad utilitatem. Quod dicitur libertatem, seu liberam directionem suarum actionum haberi ab unoquoque non iure, sed natura, supponit falsum. Quia ius naturale habetur iure, & natura simul, ut infra exponetur.

QVÆSTIO V.

Virum Deo conueniat ius proprietatis essentialiter sibi subordinans immediatè omnia iura creata?

Videtur non conuenire 1. Quia ius proprietatis est essentialiter ordinatum ad propriam felicitatem habentis ipsum ius. Deo autem nihil conuenit relatiue ad res creatas ordinatum ad felicitatem ipsius. Quam videlicet possidet vndequaque perfectam, & completam tam intensiue quam extensiue independentem à creaturis.

2. Fieri potuit, ut Deus nihil crearet. Ergo fieri potuit, ut nullum ius proprietatis Deo conueniret. Patet consequentia. Quia repugnat subsistere ius nullo existente termino iuris. Perfectio autem, quæ potest deesse Deo in aliquo euentu, in nullo euentu adesse illi potest.

3. Is cui Deus aliquid donauit, potest ius suum transferre in alium sola sua voluntate. Ergo is, in quem ita translatum esset ius proprietatis, haberet illud cum dependentia immediata à sola voluntate transferentis. Ergo Deo non conuenit ius subordinans sibi immediatè omnia iura creata.

Art. 1. Resp. Ex dictis in questione præcedenti colligitur omne ius creatum pendere essentialiter à iure, quod habet Deus in res creatas. Ostensum namque est præsertim in duabus postremis responsionibus omne ius proprietatis acquisitum de nouo pendere essentialiter ab aliquo iure iurisdictionis iam præexistente: atque de conuerso omne ius iurisdictionis acquisitum de nouo pendere essentialiter ab aliquo iuris proprietatis iam præexistenti. Omne autem ius creatum est acquisitum de nouo, estque de eius essentia, ut possit incipere esse, postquam non fuit. Ne igitur detur processus in infinitum dependentiæ, & præexistentiæ inter utrumque ius, necesse est venire ad ius aliquod primum, quod nec acquiratur, nec possit acquiri de nouo, quodque proinde sit essentialiter ab æterno, & à se; quale solum est ius Dei in res creatas. Ergo ab hoc iure cætera omnia iura essentialiter dependent.

Art. 2. Indidem rursus colligitur dependentiam istam omnium aliorum iurium à iure Dei non esse tantum mediatam, & remotam in reliquis iuribus creatis præter primum, seu præter ius independentens ab alio priori iure creato; sed esse immediatam, & proximam in omnibus, & singulis iuribus creatis. Ostensum namque est omnia, & singula iura proprietatis de nouo acquisita, id est creata pendere essentialiter à lege immediatè fauorabili respectu habentis tale aliquod ius, obligante scilicet immediatè omnes alios in conscientia ad non impediendas actiones proprias eiusdem